գիւղին է համել նախնական հարստահարութեան....

Նա չը մտածեց որ մեր նըկարագրած տիպը ոչ թէ միայն տեսաւ, կինտօ, բոլոր Թիֆլիսցին է, ամբողջ Թիֆլիսցին, բայց և բարձրագոյն ուսում առած, ինտելիգենցիային պատկանող Թիֆլիսցին:

Թիֆլիսցին ոտքից մինչև գլուխ անբարոյականացրած մի էակ է, որի համար ոչինչ մեծ, սուրբ, բարոյական և հոգևոր նպատակ չը կայ կեանքի մէջ: Հարստահարիր, կողոպտիր ում և ինչքան կարող ես, փող կուտիր և քէֆ արա,—ահա Թիֆլիսեցու դէվիզը:

Թիֆլիսցու կեանքը մի անընդհատ անտանելի օրգիա է, առանց մի ամենաչնչին նշոյլի անգամ մտաւոր կեանքի:

Բայց ինչպէս, ինչ պատմական ազդեց և զժբաղդ հանգամանքների շնորհով կազմւել է այդ տեսակ այլանդակ, հրէշաւոր արարած,—ահա մի հասարակական հանելուկ:

Նա ի՞նչ գերմարդկային ոյժ, ինչ զօրութիւն հարկաւոր է այդ տեսակ անբարոյականացրած, մարդկային ամեն արժանաւորութիւնը կորցրած հասարակութեան մէջ մտաւոր կեանքի նըշոյլի անգամ ներշնչելու, ո՞վ կը լինի այն հրաշալի, աստուածային ոյժը, որ կը սթափեցնի մի ամբողջ այլանդակւած հասարակութիւն իր սարսափելի, մշտական օրգիայից, և կը գցի նրա մէջ մտաւոր առաջադիմութեան առաջին սերմերը, բարոյական, մտաւոր ձգտումների, հասարակական իդէալների առաջին կայծը...

Ոչ ոք, բացի մի անողորմ ոյժից, ժամանակից, որ հետզհետէ կը հնձէ, կը մաքրէ մեր ժամանակակից այլանդակւած հասարակութեան երկու երեք սերունդներ, կեանքից վերջնական անհետացնելով նրանց և ասպարէզ բանալով նոր, աւելի թարմ, աւելի ազնիւ սերունդի առջև:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 6 փետրւարի

Ուսուցիչ … Ղուկաս Ղուկասեանց, ձեռնարկելով դէպի Ռուսաստան իր աշխարհական գործերով, … Ռօստով (Դոնի վրայ) … Ռուսիայի …, որ իմ երկրացի է և որոնց բացի միզանից կային … ներից … և նոյնպէս այլ քաղաքացի հայերի … հաւաքել գրամ յօգուտ Թիւրքիայի մեր հայ սովածներ եղբայրների. Գումարեցաւ 96 րուբլ, որ և ուղարկում եմ խմբագրութեանդ նուիրատուների ցուցակի հետ միասին. փողը խնդրում եմ հասցնել ըստ պատկանելոյն, իսկ անունները տպագրել «Մշակ» լրագրում.

Ղուկաս Ղուկասեանցը 5 ր., Գէորգ Աղբեկեանց 2 ր., Գալուստ Անդրեասեանց 5 ր., Աւագ Փարսադանով 5 ր., Եղիազար Բունիաթեանց 15 ր., Աւետիս Աւետով 5 ր., Խաչատուր Ռափով 5 ր., Յարութիւն Թումեանց 3 ր., Ղազարոս Սահակեան 2 ր., Մովսէս Լազարեանց 3 ր., Գէորգ Լազարեանց 3 ր., Յակոբ Մարգարեանց 1 ր., Բարսեղ Միքայէլեան 2 ր., Կարապետ Կոստանեանց 1 ր., Աւետիսեան Աւագեանց 3 ր., Եղիազար Մարգարեանց 15 ր., Միհրան Աղբաշեանց 1 ր., Մանուկ Խաչատրեանց 2 ր., Եղիա Խաչատրեանց 3 ր., Աւագ Բեկով 3 ր., Վարդան Յարութիւնով 1 ր., Աւետիք Ռոստոմով 1 ր., Խոջայ Կարապետով 1 ր., Մագդալին Տէր Յարութիւնեանց 1 ր., Մկրտիչ Բարսեղեան 1 ր., Գէորգ Եփրեմով 2 ր., Յարութիւն Խալաթեանց 1 ր., Մարտիրոս Զուլֆիով 1 ր., Բարսեղ Գասպարեանց 3 ր. Ընդամենը գումարն է 96 ր.

Ղուկաս Ղուկասեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարտի 8-ին ԹԻՖԼԻՍԻ Վանքի մայր-եկեղեցում, ներկայութեամբ սրբազան Գրիգոր եպիսկոպոս Աղաքիրեանցի և քաղաքիս ամբողջ հայ հոգևորականութեան՝ չոքը կերպով կատարեցաւ հանգուցեալ կայսր Աղեքսանդր Նիկոլաեւիչի հոգեհանգիստը. Եկեղեցին լի էր հայ հասարակութեան բազմութեամբ: Աղաքիրեանց եպիսկոպոսը մի ճառ ասաց կայսրի մահւան առիթով և յիշեց այդ ճառի մէջ հանգուցեալ թագաւորի իր հպատակներին արած բոլոր բարերարութիւնները.

—

Երէկ, մարտի 10-ին, ԹԻՖԼԻՍԻ դատաստանական պալատում քննւեցաւ Աղեքսանդր Աճէմեանի գործը, որ մեղադրւում էր Բէժանեանի սպանութեան մասնակցելու մէջ. Աճէմեանի պաշտպան պ. Աննենկովի Արծրունի էր. Պալատը արդարացրեց Աճէմեանին և ոչնչացրեց Գանձակի նահանգական դատարանի վճիռը, որով նա դատապարտւած էր 12 տարւայ տաժանակիր աշխատանքներին.

—

Վաղուց արդէն զգացւում էր գերմանական-հայերէն բառարանի անհրաժեշտութիւնը. Այժմ պ. Փափազեան խնդրում է մեզ յայտնել, որ շուտով հրատարակելու է այդ տեսակ բառգիրք Վիէննայում և որ ցանկացողները գրւել այդ բառարանին, կարող են դիմել պ. Ս. Դրասխանեանցի մագազինը Թիֆլիսում, Դւորցովի փողոցի վրայ.

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք վերջերս Լազարեան ուսումնարանի ուսուցիչ … «Օսմանեան թիւրքերի փոքր-Ասիայում երևալը և նրանց ձեռքով Կ. Պօլսի նւաճելը» վերնագրով փոքրիկ բրոշիւրը (Появленіе османскихъ турокъ въ Малой Азіи и завоеваніе ими Константинополя). Այդ յօդւածը նախ տպւեցաւ «Кавказскій Курьеръ» լրագրի բանասիրական բաժնի մէջ. Յօդւածը պարունակում է իր մէջ մի քանի հետաքրքիր պատմական տեղեկութիւններ.

—

ԴԻԼԻՋԱՆԻՑ տիկին Հռիփսիմէ Աստուածատուրեանցից ստացանք 68 րուբլ հետևեալ նամակով. «Անցեալ ամսի 30-ին քաղաքիս Թատերասէրը խումբը մի ներկայացում տւեց, որից գոյացած 68 րուբլ զուտ արդիւնք յատկացրեց Հայաստանի սովածներին. Այս գումարը ուղարկելով խմբագրութեանդ կը խնդրեմ հասցնել, ուր հարկն է և «Մշակի» միջոցով աստւածային մասին տեղեկացնել հասարակութեանը».

—

Մեզ հաղորդում են ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶԻՑ, որ փետրւարի 28-ին այդտեղ կատարւեց մի յանդուգն եղեռնագործութիւն. Աւազակները ցերեկ ժամանակ մտնում են … Աղաքարեանի տան բակը, դուրս են կանչում … հարը և երբ նա երևում է դռների մէջ, նրան բռնում են և … սպանում են. Յետոյ … տանում են նրա բոլոր … իրերը. … Աշուլիսի տանուտէրի … գրութիւնը … է այդ … վրայ.

—

Երեք շաբաթ … Թիֆլիս, Կովկասեան … վրայ եկած … ձիւների պատճառով. Երէկ վերջապէս ստացանք երկու փօստ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Անգլիական պարլամենտից ընդունւած ագրարական բիլլի գործադրութիւնը արդէն սկսւեցաւ Իռլանդիայի մէջ. Այդ օրէնքի հիման վրայ կառավարւած են կալւածական մասին երեք տեսակներ և այդ կառավարութիւնների լուրը շուտով տարածւեցաւ ամբողջ աշխարհի մէջ. Որքան պետութիւնների մէջ այդպէս չէ լինում. նրանց մէջ կարող են կառավարել հարիւրաւոր մարդիկ և այդ մասին ոչ մամուլը և ոչ հեռագիրը ոչինչ տեղեկութիւն չեն հաղորդի և այդպիսի խռովութիւնները աննկատելի կը մնան. Շատ երկիրներ խնայելու կարող են նախանձով նայել այն բանական զրութեան վրայ, որի մէջ այժմ գտնւում է Իռլանդիան.

Նորերումս հեռագիրը հաղորդեց, որ անգլիական կառավարութիւնը բանտերից ազատագործ է … Այդ առիթով Գլադստոն յայտնեց համայնքների ժողովի մէջ, որ կառավարութիւնը չէ հրամայել անգլիական զօրքերի հրամանատար գեներալ

մարդ, աւելի հետաքրքրութեամբ նայելով դէպի հասը.—բայց շատ հեռու են, դժւար է գիտենալ, թէ ում ոչխարներն են.

—Նա գիտեմ... ասաց Սալմէն խորամանկ ժպիտով.—մեր ոչխարներն են...

—Մեր ոչխարները այս կողմը չեն բերում.

—Այսօր բերել են...

—Ի՞նչու համար... հարցրեց Թամարը և նրա ձայնը զգալի կերպով դողաց.

—Նրա համար որ, դու այստեղ ես... ասաց Սալմէն աւելի վճռական կերպով.

Թամարը ոչինչ չը պատասխանեց, գլուխը քարշ գցեց, բայց Սալմէի սուր նկատողութիւնից անյայտ չը մնաց, որ իր գեղեցիկ ընկերուհու մեծ, սևորակ աչքերը լցւեցան արտասուքով.

—Ա՜խ, Թամար ջան, քո հոգուն մատաղ, ես ամենեւին նպատակ չունէի վիրաւորելու քեզ. Թամար ջան, ինչու ես լաց լինում, անգութս կըծիծաղում էր նա, իր գրկի մէջ խոյտած ու… նելով Թամարին, որը հեկեկալով ասաց.

—Ամենքը ծիծաղում են ինձ վրայ... դու էլ ես ծիծաղում, Սալմէ, ես քեզ իմ աչքի լոյսի պէս սիրում էի... ես քեզանից ծածուկ ոչինչ չունէի... ես բոլորը պատմեցի քեզ... ի՞նչ անեմ, Սալմէ, ես էլ աշխատում եմ մոռանալ, յուսահատ մոռանալ Տիգրանին, բայց որ չեմ կարողանում, էլ ինչ անեմ...

Օրիորդի աչքերը աւելի ևս լցւեցան արտասուքով, և նա երեսը ծածկելով երկու ձեռքով, գլուխը քարշ գցած, նստեց մի քարի վրայ, չը կամենալով այլ ևս առաջ գնալ. Սալմէն ևս նստեց նրա մօտ, աշխատում էր մխիթարել նրան, սաստիկ փոշմանելով իր անզգուշութեան վրայ, որով առիթ տւեց իր սիրելի ընկերոջ սրտի վիրաւորւելուն և նոր ցաւ պատճառեց նրան. Միւս աղջիկները արդէն գնացել էին բաւական հեռու և մտցրւում էին կանաչների մէջ.

Այդ ժամանակ մատուռի մօտ հասաւ մեծ պարոնը իր թիկնապահների և ծառաների հետ. Բոլոր բազմութիւնը մի կողմ քաշւեցաւ ճանապարհ բաց անելու համար. Նրանք ցած իջան ձիերից և խումբով գնացին դէպի մատուռի փլատակները, նախ համբուրելու և իրանց ուխտը կատարելու համար, որ աւանդական սրբազնութիւնը կատարւում … եկեղեցական … հետ, խունկ ծխելով, բուրվառներով, երգելով գովասանքներ նրան. Մեծ պարոնը առաջ անցաւ և գնաց դէպի մատուռի սեղանը, որ միայն ամբողջ էր մնացել ընդհանուր աւերակների մէջ. Նրա հետ եկողները հետևեցին նրան. Սեղանի վրայ դրած էին՝ խաչ, Աւետարան և մի քանի սրբոց մասունքներ. Նրանց մօտ դրած էր մի թաս դանձանակի համար. Մեծ պարոնը համբուրեց խաչը, Աւետարանը, սրբոց մասունքները, գցելով դանձանակի թասի մէջ մի քանի ոսկի դրամներ. Նրա օրինակին հետևեցին նրա որդիները. Եկեղեցականները դեռ երգում էին, ուշադրութեամբ նայելով դանձանակի թասի վրայ, որ այժմ բաւական նախանձելի դրութեան մէջ էր գտնւում. Եկեղեցին անգամ համբուրելով սրբութիւնները, մի քանի անգամ անխնդրաբար կերպով խաչակնքելով, նրանք հեռացան մատուռից և սկսեցին դիտել դէպի գարնան ընկուզենիները, որոնց նուիրական հովանիների ներքոյ հանգըստանում էր իշխանական գերդաստանը.

Վրայ «մեծ մայրը» մեծ պարոնի սիրուհին դեռ շարունակում էր նստել խաչը … իշխանուհու հետ. Թամարի մայրը դեռ … խօսում էր պառաւի հետ. Օրիորդները … չէին վերադարձել իրանց զբօսանքից.

Մեծ պարոնը մի բարեհամբոյր տղամարդ էր, այն հասակով տղամարդկանց մէկը, որ … է կովկաս … հասնելով իր կեանքի բարձր գագաթներին. … գիշեր բարեկամ … անհամար … կարմիր գոյն էր առնել … խառնւած. Նոյն գոյնը տարածւում էր նրա … և խորշոմներով պատած, … պարանոցի վրայ. Աչքերի մէջ … արագ … մի առանձին վայրենի … որը մի և նոյն ժամանակ արտայայտում էր կատաղի … Բոլորովին … երեսի վրայ հաստ … մինչև ականջները. Երեսի վրայ առանձին … էր դարձրած … մազերից, … նրանց հետ և մեծ … մօրուքը. Գլխին դրած … մորթից … գտակ, որ … դէպի … կողմը. … պատրաստ …, … Մէջքը … էր ոսկի …, … Նոյնպէս արծաթով պատած … էին … Մեծ պարոնի … և … նրա … մէջն էր, … զարկում իրանց վառ խաղասրտելութեամբ.

—Ի՞նչու, այսքան ուշացար, հարցրեց մեծ պարոնի սիրուհին, նազելի խաղաղանավուն մի կողմ դնելով, և որդու ժպիտը երեսին սաշ վրայ կանգնելով. երբ նրա վեհափառ ամուսինը իր խումբի հետ մտնելու կանչեց հասարակութեանը.

—Ի՞նչպէս չուշանայի, պատասխանեց նա … բռնած խորխոտալով.—այդ անպիտան Աբէլը ժամերով պահեց ինձ.

Աբէլը ուրախութիւնից սկսեց ծափ տալ. Բայց սիրուհին աստիճան հետաքրքրւում էր, թէ «անպիտանը» ինչ առիթով կարող էր ուշացնել իր ամուսնին. Երբ բոլորը նստեցին գորգերի վրայ, ինքն էլ բռնելով իր ամուսնի ձեռքից և նստացնելով մետաքսեայ բարձի վրայ, հարցրեց.

—Ի՞նչ բանի վրայ էր վէճը.

Դեռ մեծ պարոնը չը պատասխանած, Աբէլ Թամարի որդին առաջ ընկաւ.

—Ի՞նչ բանի վրայ պիտի լինէր, սիրուհի՛, ասաց նա, մի առանձին անզգամութեամբ կանգնելով կանանց հասարակութեան առջև.—մենք վիճում էինք այն բանի վրայ, թէ ով ում պիտի վճարէ, երբ նրա խոյը յաղթող կը հանդիսանայ.

—Մեծ պիտի կռւացնենք այսօր, հարցրեց սիրուհին ժպտալով,—այդ լաւ է. մենք էլ լաւ թամաշայ կանենք, գոնէ … ձիներիս, որոնք բոլորն էլ պատրաստւած են այս ուրախութեանը նոյնպէս ուրախ ժպտալով.

—Պիտի կռւացնենք, պատասխանեց Աբէլ Թամարի որդին նոյն անզգամութեամբ.—հիանում եմ իմ խոյը, փիղ է, փիղ. նրա հասար ամբողջ Վրաստանում չը կայ.

Բոլոր իշխանուհիների աչքերը դարձան դէպի

վուզին գինադադար խնդրել բուրներից, այլ այդ բանը արել է հրամանատարը իր կողմից, որ կառավարութիւնը համաձայն է նրա խորհրդի այդ գործը և բաժանում է հրամանատարի կարծիքները: Այնուհետև Գլադստոն ասաց, որ նա չէ կարող ներկայացնել պարլամենտին խաղաղութեան պայմանները բուրների հետ, մինչև խաղաղութիւնը չը հաստատուի:

Չը նայելով, որ գերմանական պետական կանցլերը անդադար անբաւականութիւններ է ունենում Պրուսիայի և գերմանիայի սահմանադրական հիմնարկութիւնների հետ, չը նայելով, որ այդ անբաւականութիւնների պատճառով լուրեր տարածվեցան, իբր թէ կառավարութիւնը կամենում է արձակել րայխստագը, այնու ամենայնիւ պարլամենտ քննութեան կը ներկայացնէին կառավարչական օրինագծեր բանւորների ապահովութիւնը դժբաղդ պատահարների դէմ ապահովեցնելու համար: Միացեալ խորհուրդը մարտի 5-ին քննեց այդ օրինագծերը և վճռեց ներկայացնել րայխստագին:

Լրագիրները հաղորդում են այն հարցի մանրամասնութիւնները, որ ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովի անդամ Կլեմանսօ առաջարկեց կառավարութեանը Յունաստանին փող ու զէնքեր ծախելու մասին: Կլեմանսօ ֆրանսիացւոց քաղաքական հռետորն է համարվում, բայց նա չունի երկրորդի ընդունակութիւնները, արմատութիւնը և տաղանդը: Իր հարցը բացատրելու ժամանակ Կլեմանսօ անկարող եղաւ հեռանել պարլամենտական սովորութիւններին և պահեց իր մասնաւոր խօսակցութիւնը պատերազմական մինիստրի հետ, որից երևում է, թէ մինիստրին յայտնի է եղել, որ զէնքը և փողը գնվում է Յունաստանի համար: Պատերազմական մինիստրը առաջարկեց հրապարակօրէն հրաժարել իր մասնաւոր խօսակցութիւնից: Ֆրանսիական սենատը ներկայումս հաստատեց մի քանի հարկերի կառավարչական օրինագիծները:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Ֆրանսիական «Temps» լրագիրը հաղորդում է հետևեալը Գամբետտայի և Գրևիի անհամաձայնութեան մասին, որ կայացաւ պատգամաւորների ընտրութիւնը ցուցակներով կատարելու հարցի առիթով: Տեսակցութիւնը, ինչպէս և միշտ, բարեկամական էր: Գրևին և Գամբետտան չէին վիճաբանում, այլ խօսակցում էին: Ինչպէս երևում է հանրապետութեան նախագահը անպայման ընդդէմ չէ ցուցակներով ընտրութիւնների ձևին: Նրա կարծիքով 1876 և 1877 թուականների պատգամաւորների ժողովի կազմակերպութիւնը առհասարակ լաւ է, բայց նոր ընտրական ձևի կողմնակիցները այնպէս են գործում, կարծես նրանք կամենում են ազատուել այժմեան ժողովից: Այդ պատճառով Գրևին չէ համակրում ընտրական նոր ձևին: Նա նկատեց, որ հանրապետական պատգամաւորների այժմեան մեծամասնութիւնը շատ դժուարութիւնների առաջն առաւ և նպաստեց հանրապետութեան հաստատվելուն: Իբրև նախագահ Գրևին ցանկանում է, որ պահպանուի պատգամաւորների ժողովի այժմեան կազմակերպութիւնը: Հետևով Գամբետտա նորից կը տեսնուի Գրևիի հետ:

—«France» լրագրի մէջ տպված է միրդարդինի յօդուածը, որ խորհուրդ է տալիս պատգամաւոր Բարդուին յետ առնել իր առաջարկութիւնը ընտրական նոր ձևի մասին, որպէս զի Գրևին և Գամբետտա անբաւականութիւն չունենան:

—Լոնդոնից հեռագրում են, որ համայնքների ժողովը վերջացրեց Իռլանդիայի մէջ զէնք կրելու հարցի քննութիւնը:

—Պարիզից հեռագրում են, որ սովորական օրէնքների հիման վրա փետրվարի 25-ին կալանաւորված են գործող 15 մարդ:

—Լոնդոնից հեռագրում են, որ անգլիական կառավարութիւնը ի նկատի ունենալով, որ արևելեան գործերը կարող են խռովել, ցանկանում է շուտով վերջացնել իր հաշիւները բուրների հետ, որոնց առաջարկված են խաղաղական բաւականացուցիչ պայմաններ: Գլադստոնի մինիստրութեան հետ մեծ յարաբերութիւններ ունեցող «Daily News» լրագիրը ծաղրում է եւրոպական դիպլոմատիային, որ սովորված է անշարժ մնալ Բ. Դրան հնարած բանակցութիւնների շնորհիւ:

—Կ. Պօլսից լրագիրներին հաղորդում են, որ մարտի 6-ին նշանակված դեսպանների խորհուրդը յուն-թիւրքական վէճի պատճառով չը կայացաւ, որովհետև թիւրքաց հաւատարմատար Սերվեր-փաշա, հէնց որ խորհուրդը սկսվեցաւ, սուլթանի պալատը կանչվեցաւ:

—Լոնդոնից լրագիրներին հաղորդում են, որ մարտի 6-ին կայացած հասարակութիւնների միութեան խորհուրդը վճռեց բողոքել կառավարութեան քաղաքականութեան դէմ Տրանսվաալի վերաբերութեամբ:

—Լոնդոնից հեռագրում են, որ համայնքների ժողովի մէջ իռլանդացիների զէնք կրելու հարցը քննելու ժամանակ ժողովի անդամ Պոնել հեռացվեցաւ ժողովից, որովհետև նա անարգեց սպիկերին:

—Կ. Պօլսից լրագիրներին հեռագրում են, թէ թիւրքաց հաւատարմատարները դեսպանների կոնֆերենցիային առաջարկեցին հետևեալ բանակցութեան հարցը: արդեօք պետութիւնները բացի բարոյականից կարող են այլ աջակցութիւն տալ, որ Յունաստանը ընդունի Բ. Դռնից առաջարկված և պետութիւնների համաձայնութիւնը ստացած սահմանագիծը: Այդ հարցի վերաբերեալ դեռ ևս ոչինչ վճիռ չէ կայացրած:

—«Polit. Corresp.» լրագրին հաղորդում են Կ. Պօլսից, որ Թիւրքիան և Պարսկաստանը համաձայնել են միմեանց հետ սահմանական վէճերի լուծելը և Քիւրդիստանը խաղաղացնելու գործը յանձնել մի խառն մասնաժողովի, որ արդէն կազմված է երեք թիւրք և երկու պարսիկ հաւատարմատարներից: Մասնաժողովին յանձնված է վերջնական սահման որոշել 1,280 կիլոմետր տարածութեան վրա Վանի և Շատ-էլ-Արաբի մէջ: Բացի այդ մասնաժողովը մի քանի տեղեկութիւններ հաւաքելով և հարկաւոր դէպքում քիւրդերի առաջնորդների հետ բանակցելու յետոյ, պարտաւոր է անհրաժեշտ միջոցներ առաջարկել քիւրդերից կատարվող աւազակութիւնների և սպառնալիքների առաջն առնելու համար: Ի նկատի ունենալով քիւրդերի թշնամական գործողութիւնները հաւատարմատարները հրաման կը ստանան իրանց կառավարութիւնից անյապաղ ուղարկել դէպի սահմանները:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պօլսի «Լոյս» լրագրից քաղում ենք հետևեալ զուարճախօսութիւնը: «Խմբագրի մարգում մէկը տուն մը կը շինէր, բայց հիմը վեր դրաւ ու առաստաղը վար, այսինքն յատակն հակառակ ձևով: Բարեկամները զարմանալով հարցուցին անոր թէ ինչու այսպէս կը շինէ.—կարգադրելու միտք ունիմ բառ, և հակառակ եղած կինս երբ տունը մտնելու վրայ ըլլէ, այն ատեն տանը կը շտկուի»:

* * *

Անգլիական լրագիրները հաղորդում են որ Ամէն կղզու վրա, որոնց շուտով կղզու արքայական ժողովի համար ընտրութիւններ անցք կունենան, առաջին անգամ կը մասնակցեն ընտրութիւններին և կանայք: Ընտրողական իրաւունքը տրված է բոլոր կանանց, որոնք սեփականատէր են և որոնց կալուածքը բերում է տարեկան ոչ պակաս քան 1 ֆունտ ստեռլինգ արդիւնք: Այդպիսով ընտրողական ցուցակը կաւելանայ 500 անուններով:

* * *

Լրագիրները հաղորդում են որ մի ամերիկուհի օրիորդ Լէգին, որ երկու տարի է արդէն ճանապարհորդում է Եւրոպայում կանանց դրութիւնը ուսումնասիրելու համար, շուտով գալու է Ս. Պետերբուրգ, որպէս զի ուսումնասիրէ և ռուս կանանց դրութիւնը: Մի և նոյն ժամանակ օրիորդը Ս. Պետերբուրգում հրապարակական դասախօսութիւններ կը կարդայ կանանց դրութեան և իրաւունքի մասին: Դասախօսութիւնները կը լինեն ֆրանսերէն լեզուով:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 9 մարտի: Ի Տէր հանգուցեալ կայսրի թաղումը կը լինի մարտի 15-ին: Թագաւորին սպանող մեռած չարագործը փոխատեղի յանձնված է Տիւտչեվ ազգանունով: Ուրիշ ամ կուզեւորին. Հաստատված Վիէննա և Հռոմ, Սոֆիայից բերքին, Բելգիան Վարշավայից Լոնդոն և կը տանեն Կայսրի սեփական ձեռքով գրված նամակները օտար թագաւորներին: Չարագործները շարունակ հարցաքննվում են: Գտնված են շատ դինամիտ և դրամ: Մոսկվան վճռեց արձան կառուցանել հանգուցեալ թագաւորին Կրեմլի մէջ, որի համար հանգանակւած է և հաւաքված է 140,000 ռուբլի:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 9 մարտի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 95 ր. 47 կ., երկրորդ 92 ր., 75 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 221 ր. 50 կ., երկրորդ 214 ր., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 91 ր. 62 կ., երկրորդ 91 ր. 62 կ., երրորդ 91 ր. 75 կ., ոսկի 7 ր. 97 կ.: Ռուսաց 1 ռուբլին Լոնդոնի վրա արժէ 24,62 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա արժէ 210 մարկ 50 պֆ., Փարիզի վրա 261 ֆրանկ 25 սանտիմ:

Խմբագիր—հրատարակիչ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

մատուռի աւերակները, որի շուրջը այդ միջոցին պտտեցնում էին թէ Արշիլ թաւադի որդու խոյը, թէ Լևան թաւադի որդու շունը և թէ այն բոլոր անասունները, որ այսօր պիտի մրցութեան կոչուէին: Գեղջուկ նուիրական սրբատեղի շուրջը պիտի կատարվէր եռեակ անգամ, որպէս զի օրհնէ նրանց ուժ և զօրութիւն տայ: Երբ այդ խորհուրդը վերջացաւ, նրանց տարան առանձին անկիւնում պահելու, մինչև հանդէսի սկսվիլը: Բայց Ալէքսի և Զաքարիա թաւադի որդիների կողմնակիցները, իրանց փողերով մեծային գրված մատուռի աւերակների վրա: Նրանց մեռ գրված էին և բոլորի փողերը, որ պատկանում էին մէկը մեծ պարոնի սեփական որդուն, իսկ միւսը մեծ պարոնի մառանչին.

Հանդէսի բացուելուն թամադա ընտրվելու յետոյ, սիրուհին կռիւն դարձաւ դէպի մեծ պարոնը, հարցնելով:

—Ինչով գրաւ եկաք Արշիլի հետ:

—Եթէ իմ խոյը կը յաղթէ, ես կը ստանամ Արշիլից 500 ձուխ ձորակ իրանց հողերով, նրա կալուածներից որը որ ընտրելու լինեմ: Իսկ եթէ Արշիլի խոյը յաղթելու լինի, նա կը ստանայ ինձանից 600 ձուխ ձորակ իրանց հողերով, իմ կալուածներից որը որ ընտրելու լինի,—պատասխանեց մեծ պարոնը, աւելացնելով.—Ինչպէս է, լաւ չեմ բաղդել:

—Լաւ էք բաղդել, մէջ մտաւ Արշիլի սիրելի՞ Մելքոնեան,—միայն հարկաւոր ձուխով աւելի կը ստանայք:

—Հա, աւելի կը ստանայք, կրկնեց մեծ պարոնը հեգնական եղանակով,—ինչ պիտի անէի, ես էլ հարկաւոր ձուխ աւելացրի. քո ճշտայ մարդը դուրս տարար, ինչ պիտի անէի:

Մելքոնեանի «ճշտայ մարդը» դարձնել սեպեց ծիծաղել և ուրախութիւնից ծափ տալ:

—Իսկ ինձ մեծ պարոնը ոչինչ չասէինչերեց, սիրուհին կատարեալ խոստովանութեան մէջ մտաւ Լևան թաւադի որդին, մի չորս ցամաք երիտասարդ, որը իր մէջքը այնպէս սեղմել էր արծաթէ գօտիով, որ փորը էր մտել մէջքը կպաւ:

—Դու ինչ պիտի ստացնես, հարցրեց սիրուհին, ցանկալով դէպի Լևան թաւադի որդին,—քեզ ինչու պէտք էր աւելացնել. քիչ ունես:

—Փառք Աստուծոյ, քիչ չունեմ, բայց դարձեալ ես չէի ցանկանայ յետ մնալ Արշիլից և մի բան աւել չը ստանալ,—պատասխանեց երիտասարդը փոքր ինչ վճռական եղանակով:

—Լաւ, դու ինչ պիտի ստացնես, կրկնեց սիրուհին իր հարցը:

—Իմ շունը ձեր մեծ շան հետ. եթէ իմը յաղթէ, կը ստանամ 300 ձուխ ձորակ իրանց հողերով, իսկ եթէ ձերը յաղթէ, կը ստանայ նոյնքան: Տեսնում էք, երկու կողմերի միջնաժողովներն էլ հաւասար են: Ես խնդրում էի մեծ պարոնից որ գոնէ մի 50—100 ոչխար աւելացնէ, բայց նա հաւանութիւն չը զգացնելով, չէ ու չէ, ասաց. ձորակը, որքան կամենաս, կաւելացնեմ, բայց ոչխար, մի հատ էլ չեմ կարող աւելացնել:

—Ի հարկէ, ոչխարներ չէր կարելի աւելացնել, պատասխանեց սիրուհին հեռու անտարբեր եղանակով.—այս տարի առանց դրան էլ մեր իւղն ու պանիրը պակաս է, բայց ձորակը կարելի էր. ձորակն ինչ են տալիս մեզ. թող տանին նրանք...

Այս միջոցին թամադի խոյը մեր հետ խօսող պատւոյ նրա ուշադրութիւնը ծածուկ դարձրեց Լևան թաւադի որդու վրա:

—Տեսնում ես, ինչ շունք ու ձեռքով ասում է. դրուստ թամադի խոյն է.—երևում էլ ախորժն, երևում էլ աղուէսի պէս գեղեցիկ...

—Ինչ անեմ, պատասխանեց խոյի մայրը.—ինչ բաւական թամադը, որ մի այդպիսի լաւ սոյին թողած, մի անպիտանի ետևից է ընկած...

—Գնաց է խրատել, պէտք է նրա աչքը հանել... խորհուրդ էր տալիս պատուսը:

Միւս կողմում խօսակցութիւնը այժմ դարձել էր Զաքարիայ ու Ալէքսի թաւադի որդիների աքաղաղների վրա և այդ երկու աքլորների կողմնակիցների վրա—խօսում էին ու ծիծաղում, թէ ով որպիսով է գրազ եկել: Մէկը ասում էր, թէ այս ինչի աքաղաղը կը յաղթէ, միւսը այն ինչի կողմն էր հաստատում: Վիճում էին, բարկանում էին, աղաղակում էին, և միմեանց կռւա-կռիւ ապտակներ էին կարգում: Բայց միայն ողորմելի աքաղաղները,—որ այդ տաք վիճաբանութիւնների մէջ ձայն չունէին, որոնք դրացի ու շների մրցութեան ասպարէզներ էին դառնալ,—էին հանգիստ, որ այժմ հեռուից զուարճութեամբ նայում էին իրանց իշխանների վրա, և անհամբերութեամբ սպասում էին, թէ երբ կը սկսվի հանդէսը, թէև այդ չարաղուշակ հանդէսը վճռելու էր նրանց ամեն մէկի վիճակը և մի բանաւորի ձեռքից միւս բանաւորի ձեռքն էր գցելու:

—Լաւ, լաւ, բաւական է, ինչու էք վիճում, հանգստացրեց բոլորին մեծ պարոնի սիրուհին,—շուտով կը տեսնենք, թէ որը կը յաղթէ. Հինգ ամսից ինչու էք միմեանց բաղդը ծախում...

Այս միջոցում դրան սափրիչ որդու հետ, մատուռի կողմից, յայտնվեցաւ մեծ պարոնի ճանկլոտեակ ժառանգը: Նա մի երիտասարդ էր մօտ քսան և հինգ տարեկան, այն թեթևամիտ երիտասարդներից մէկը, որ ասում, բարկանում են, միշտ ոտքով ճլալով: Մայրը նրան տեսնելով, վեր թռաւ իր նստած տեղից, և գրկելով որդուն, հարցրեց.

—Ջանակս, դու ինչ պիտի կատուցնես:

—Իմ լորը. դրա լորի հետ, նա ցոյց տուեց սափրիչի որդու վրա.—Իմը կը յաղթէ, անպատճառ կը յաղթէ, մայրիկ, տես, փետուրները այնտեղ եմ գրել, մատուռի սեղանի վրա: Տէրտէրին էլ տուեցի, որ մի բան կարդայ: Անպատճառ կը յաղթէ: Մի տեսից աւել է, որ նրան քչելով եմ տածում ես:

—Դու ինչով գրաւ եկար, հարցրեց մայրը, որին մեծ ուրախութիւն էր պատճառում որդու զուարճութիւնը:

Փոխանակ որդուն, պատասխանեց հայրը:

—Եթէ սափրիչի որդու լորը յաղթելու լինի, ես խոստացել եմ նրան թաւադութիւն տալ, իսկ եթէ իմ որդու լորը յաղթելու լինի, չեմ խնդրում, թէ ինչ պիտի ստանայ սափրիչի որդուց:

—Ինչ պիտի ստանամ, ասաց ժառանգը ծիծաղելով.—Նա ինչ ունի որ ես մի բան ստանամ: Այս էլ բաւական է, որ իմ լորը կը յաղթէ, ես ուրիշ չեմ ուզում:

Ժառանգի ժառանգի անհանգստութիւնը զարմացրեց բոլորին.—Դէյտոյ, դէյտոյ... ձայն տուեցին ամեն կողմից և սկսեցին ծափահարել:

(Կը շարունակուի)